

vexilologie

131

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE



vexilologie

131

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

Jerzy Wrona, Krakov

NEJNOVĚJŠÍ DĚJINY POLSKÉHO ZNAKU A VLAJKY

ZNAK

Počátky znaku Polska sahají do období formování polského státu. Vyobrazení orlice utvořené podle heraldických zásad se objevilo v první čtvrtině 13. století na pečetích několika knížat z piastovské dynastie, mj. Kazimíra Opolského, Leška Bílého nebo Jindřicha Pobožného. Piastovská knížata si vybrala orlici za štítové znamení v rámci obvyčejí přejatého spolu s rytířskou kulturou západní Evropy. Orlici přijali jako svůj vlastní symbol nejprve slezští Piastovci, kteří byli nejvíce ovlivňováni západními vzory. Orlice slezských knížat byla černá se stříbrnou sponou (perizoniemi) ve zlatém poli (1).

Na rozdíl od orlic přijatých současnými panovníky jiných zemí byla orlice Piastovců stříbrná (bílá) a položena na červený štít. Když velkopolský kníže Přemysl II. dokončil sjednocení všech částí polské země a dal se r. 1295 korunovat v Hnězdně na krále Polska, zřídil si majestátní pečeť, na které se objevila velká korunovaná orlice. Koruna na hlavě bílé orlice označovala vládu vyššího řádu, nadřizenou úředním knížectvím piastovského rodu, která měla za svůj znak nekorunovanou orlici. Odtud se stala bílá orlice s korunou znakem Polského království, přetvořivši se z osobního erbu na znak státu. Tento znak pak přijali všichni následující polští králové a byl rovněž uznán za společný znak všech Poláků.

Za panování Vladislava Lokýtky a Kazimíra Velikého (14. stol.) se stala znakem Polska stříbrná (bílá) orlice v červeném poli se zlatou korunou na hlavě a se zlatými pařáty a zobákem. Někteří badatelé tvrdí, že bílá barva polské orlice pochází z pradávne víry pohanských Slovanů, pro které bílá barva (úběl) symbolizovala dobro. Podle mínění jiných vědců se znamení umístěovaná na štíty zhotovovala z kovu, který měl zpravidla zlatou (žlutou) nebo stříbrnou (bílou) barvu. Měl bych možná rovněž poukázat na to, že bílá barva mohla být vybrána pro polskou orlici proto, aby zdraznila její odlišnost od černého orla císařského. Červená barva pole byla dozajista zvolena proto, že purpur je považován za nejdůstojnější barvu monarchů (2).

Odedávna se traduje, že bílá orlice na červeném poli je symbolem suverenity, síly, udatnosti a majestátu Polska, svědčící rovněž o čistotě snah a tužeb polského národa i státu (3). Polský státní znak, vytvořený v čase vlády posledních Piastovců, podléhal v průběhu následujících staletí stylizačním úpravám v závislosti na uměleckém vkusu různých epoch.

Nezávisle na měnící se podobě orlice i štítu znaku však bílá orlice neustále symbolizovala svobodný, svrchovaný a nezávislý polský stát (4).

Po době různých záborů se Polsko obrodilo v r. 1918 a za svůj státní znak vybralo erb stříbrné orlice s korunou, posvěcený dlouholetou tradicí. Přesto se prvním státním znakem Polska stala orlice bez koruny, protože vláda Ondřeje Moraczewského, působící krátce od listopadu 1918 do ledna 1919, byla sestavena především ze socialistů a radikálních lidovců a nařídila ministru vnitra Stanislavu Thuguttovi, aby se pokusil zavést nekoronovanou orlici. To však ve společnosti vyvolalo masové protesty (5). V červenci 1919 vyhlášený konkurz na vyobrazení státního znaku nepřinesl očekávané výsledky (6). V této situaci, když byla současně schvalována ústava, schválil Sejm 1. srpna 1919 prozatímní vzhled znaku Polské republiky (7). Sestával ze stříbrné orlice na červeném štítu se zlatou korunou zakončenou křížem, se zlatým zobákem a pařáty. Text ústavy byl doprovázen pouze vzorem pečeti republiky, na které byla orlice identická s orlicí ve znaku (obr. 1). Třebaže v kresbě navazovala na klasickou orlici Rzeczypospolitej z konce 18. století, byla



Obr. 1

tato orlice výtvarně nepodařená a její podoba vyvolala od samého počátku vlnu kritiky.

Nový obraz znaku s orlicí nesoucí gotickou korunu bez kříže byl zaveden nařízením prezidenta Polské republiky z 13. prosince 1927 (8). Na štítu francouzského typu byla v červeném poli vyobrazena stříbrná orlice hledící vpravo (z hlediska pozorovatele vlevo), s rozpjatými křídly a se zlatou korunou, zobákem a pařáty (obr. 2). Autorem návrhu státního znaku byl kreslír, malíř a grafik, profesor Varšavské polytechniky Zygmunt Kamiński (1888-1969). Kamiňského orlice – více majestátní ve výrazu, třebaže eklektická ve formě, neboť jen částečně vzorovaná podle orlic Štěpána Batoryho (16. stol.) – se vyznačuje dokonalými proporcemi všech prvků, které současně tvoří harmonický celek.



Obr. 2

Na konci II. světové války, kdy už bylo zřejmé, že se země střední Evropy stanou v míře větší či menší satelitními státy SSSR, vedl Marian Spychalski, který stál v té době v čele delegace Polského výboru národního osvobození v Moskvě v r. 1944, diskusi mj. i o případných změnách polských symbolů. Prohlížeje si polský znak Stalin prý řekl: „Hezký pták, proč ho měnit.“ Všichni pochopili, že změna polských státních symbolů by byla ze Stalinova hlediska politickou chybou, která by svědčila o jasné poslušnosti vůči Sovětskému svazu (9).

V září 1947 byl ohlášen konkurz na podobu nového polského státního znaku a jednou z jeho podmínek bylo, že to musí být piastovská orlice, ale bez koruny. Do konkurzu rozhodnutého v únoru 1948 se přihlásilo 110 návrhů, ale s výjimkou příznání dvou rovnocenných druhých cen a jedné třetí nepřinesl žádný efekt. Nakonec vybraný návrh Michała Byliny se nedočkal oficiálního uznání. Nadále byla používána, byť bez jakéhokoli právního základu, orlice předválečná bez koruny.

Teprve po několika letech, dekretem Státní rady ze 7. prosince 1955 (10) o znaku, barvách a hymně Polské lidové republiky, byl za základ státního znaku přijat model z r. 1927. Štít znaku byl zbaven zlatého lemování, orlice měla poněkud štíhlejší pařáty a ocas, jakož i přirozeněji zakřivený zobák. Nejdůležitější však bylo, že byla odstraněna koruna z její hlavy, aby znak získal na „lidovosti“ a „demokratičnosti“ (**obr. 3**). Z hlediska heraldického šlo však o tzv. ponížení (polsky „uszczerbienie“) znaku a přerušení letité tradice korunované stříbrné orlice jako znaku polského státu. Většina společnosti to považovala za výraz nedostatku plné státní suverenity země. Oddanost národním tradicím vedla Poláky v zahraničí považovat za znak Polska nadále korunovanou orlici. Prezident republiky v emigraci August Zaleski doplnil dekretem z 11. listopadu 1956 korunu znakové orlice o kříž, zdůrazňuje tak oddanost polského národa křesťanské víře.



Obr. 3

Neopatrné úpravy znaku lidového Polska zavedla ústava z 31. ledna 1980 (11), která např. změnila odstín barvy štítu z rumělkové na tmavočervenou.

Po přelomových politických změnách v Polsku na konci 80. let 20. století znovu zavedl Sejm 29. prosince 1989 zákonem o změně ústavy PLR stříbrnou orlici s korunou jako státní znak Polské republiky (12). Avšak zákon nestanovil přesný vzor erbovní orlice. Dříve, již na začátku r. 1989, své stanovisko k otázce „orlice s korunou, nebo bez“ vyjádřili historici i heraldici (13). Jak Polská historická společnost, tak i Polská heraldická společnost se jednoznačně vyslovily pro návrat historického znaku polského státu, jakým je stříbrná orlice s korunou na červeném poli.

Otázka výtvarné podoby polského erbu se stala předmětem další živé diskuse v Sejmu i v tisku. Mnoho diskutujících, zvláště politiků, se hlásilo k tomu, aby koruna na hlavě orlice byla zakončena křížem, stejně jako na erbu republiky z r. 1919. Jedni byli pro podobu orlice z r. 1927, jiní se chtěli vrátit k historické orlici z časů Piastovců nebo Jagellonců. Byli také přívrženci vytvoření nového vzhledu orlice, které by odpovídalo „kánonům umění konce 20. století“. Speciální komise odborníků i představitelů hlavních politických sil země zřízená Kancelářím prezidenta vycházela z předpokladu, že je třeba vrátit korunu orlici, které byla odňata a která se vypsala do vědomí Poláků doma i za hranicemi (14).

Přesný vzor státního znaku III. republiky přijal Sejm 9. února 1990 (15), když stanovil, že jím bude stříbrná orlice s otevřenou korunou podle podoby z r. 1927 s malými změnami (**obr. 4**).

Zákon z r. 1990 stanoví, že znakem Polska je stříbrná orlice se zlatou korunou na hlavě hledící vpravo, s rozpjatými křídly, se zlatým zobákem a pařáty, na červeném štítu (16). Návrh Z. Kamińskiego z r. 1927 byl nevýznamně upraven, pokud jde o tvar štítu znaku a odstranění jeho zlatého okraje (lemu). Rovněž byla provedena oprava pětিলistých zakončení spony na křídlech orlice tak, aby nebyla zaměňována s hvězdami. Některé ohlasy veřejného mínění totiž, přes názor odborníků, pokládaly hvězdy na sponě orlice za projevy vlivu „bolševismu“ nebo také za prvky zednářského původu. Změny ve vyobrazení znaku provedl podle doporučení odborníků umělec grafik Andrzej Heidrich.



Obr. 4

Není mnoho zemí, které si dokázaly udržet svůj znak po tolik staletí jako Polsko. Bílá orlice přetrvala až do naší doby, protože, ač byla znakem státu, stala se současně znakem polského národa (17).

Polská heraldická orlice není přesným odrazem nějakého ptáka žijícího na Zemi. Z hlediska ornitologa se nedá jednoznačně poukázat na dravce, který by mohl být pravzorem polského znakového znamení (18). Nejčastěji se za něj považuje orl skalní (*Aquila chrysaetos*), největší a nejsilnější z vlastních orlů. Odedávna tento druh orla zosobňoval sílu, statečnost, odvahu a hrdost. Všude v Evropě, kde se v legendách, písních i znacích objevuje orl, se má za to, že jde vlastně o tento druh orla. Existují ale i přívrženci téže, že pravzorem znamení Polska byl orl mořský (*Haliaeetus albicilla*). Tento lovec ryb a vodních ptáků obývá nížinné terény poblíž vodních ploch. Zemí Polanů – slovanských kmenů, které stály u počátků polského státu – byl kraj zalesněných rovin, rozlehlých jezer i četných řek a tudíž i ideální hnízdiště tohoto ptáka. Orl mořský není – přes svůj polský název (*bielik*) – bílý, ale šedý a není také orlem z přísné pojetého ornitologického hlediska; náleží totiž do rodiny ptáků jestřábovitých. Oba tyto druhy orla, kdysi početné na polském území, se dnes vyskytují velmi zřídka a těší se samozřejmě přísné ochraně. Ornitologové odhadují, že nyní žije v Polsku kolem 35 párů orla skalního (hlavně v Karpatech) a asi 300-350 párů orla mořského (zejména v severní části země).

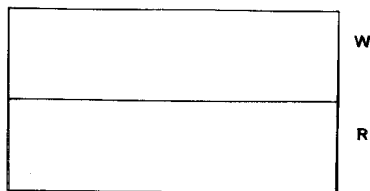
BÍLÁ A ČERVENÁ BARVAMI POLSKA

Syntézou tinktur polského znaku jsou národní barvy: bílá a červená. Po věky známé barvy erbu – úběl orlice a červeň erbového štítu – byly uznány za národní před více než dvěma sty lety, ale usnesení bylo v této věci přijato teprve v r. 1831. V době zahájené listopadovým povstáním usnesl se Sejm 7. února 1831 – se záměrem sjednotit barvu kokardu, které si na pokrývku hlavy připínali polští vojáci – že národní kokardu budou tvořit barvy bílá a červená (19). Toto usnesení – poprvé v dějinách Polska – úředně uznalo bílou a červenou za polské národní barvy. Současně rozhodlo o hierarchii těchto barev a určilo bílou, jako barvu polské orlice, nadřazenou barvě červené.

Do konce I. světové války se používaly vlajky bíločervené i červenobílé, protože dlouhé roky nesvobody způsobily, že společnost zapomněla na usnesení z r. 1831. V začátcích II. republiky schválil Sejm 1. srpna 1919 zákon o státním znaku a národních

barvách. Za barvy republiky byly prohlášeny barvy bílá a červená umístěné na vlajce v podélných rovnoběžných pružích, z nichž horní je bílý a dolní zase červený. Poměr stran (šířky k délce) vlajky byl stanoven na 5:8. Tento poměr je závazný dodneška. Po II. světové válce upravovaly otázku vzhledu státní vlajky již dříve citované zákony z let 1955 a 1990. Dříve užívanou vlajku (obr. 5) žádným způsobem neměnily.

V průběhu staletí se v Polsku na korouhvích i standartách používalo různých odstínů červené barvy (20). Zákon o národních barvách a znaku z r. 1919 druh červené barvy vůbec nezmiňuje, ale úřední brožura se vzory praporů a vlajek vydaná v r. 1921 představuje polskou vlajku



5. 8

Obr. 5

s karmazínovým odstínem červené. Nařízení prezidenta republiky z r. 1927 upřesnilo, že červená barva má mít odstín rumělký, tedy totožný s úpravou znaku. Nový odstín červené (vědecky určený za pomoci chromatografie) zavádí zákon o státním znaku, barvách a hymně PLR z r. 1980. Přesný vzhled polské vlajky s aktuálně závazným odstínem červené barvy přináší příloha č. 2 ke zmiňovanému zákonu (21).

Zákon z r. 1919, stejně jako následující zákony a dekrety, stanovují – také ji označují jako státní – bíločervenou vlajku se znakem uprostřed bílého pruhu (obr. 6). Takovou vlajku používají polská diplomatická zastoupení, konzulární úřady a další úřední zastupitelstva, mise a delegace v zahraničí. Je to rovněž vlajka námořních lodí, civilních letišť a úřadů kapitánů přístavů.



Obr.6

Používání bíločervené vlajky s orlicí za hranicemi země přispívá ke vzniku pochybností, zejména mezi cizinci, o faktickém vzhledu vlajky Polska.

V polském zákonodárství je totiž státní vlajkou nazývá současně jak bíločervená vlajka, tak i bíločervená vlajka se znakem. Znamý polský vexilolog A. Znamierowski si myslí, že bíločervená vlajka by se měla úředně nazývat vlajkou „národní“, když už je po řadu let národním symbolem a právo ji užívat mají všichni Poláci. Bíločervená vlajka se znakem by se měla stát „státní vlajkou“ v pravém smyslu toho slova, tedy vlajkou státních úřadů a institucí v zemi i symbolem polského státu na mezinárodním poli (22). Jiný odborník v tomto oboru J. Szymański si myslí, že vlajka státu by měla být „jediná a v souladu s vexilografickými zásadami. Stát nemůže symbolizovat jiná vlajka v zahraničí a jiná v tuzemsku“ (23).

Protože polská vlajka je bíločervená, v souladu s heraldickými pravidly má bílý pruh vždy přednost. Musí být umístěn vlevo, je-li vlajka vyvěšena svisle nebo když se z vlajek zhotovuje dekorace v podobě drapérie.

Poznámky:

- (1) Slezská orlice se od r. 1990 nachází na velkém znaku Česka, předtím byla i na velkém a středním státním znaku Československé republiky v letech 1918-1948 (Česká panovnická a státní symbolika, Praha, Státní ústřední archiv v Praze, 2002, s. 94, 120).
- (2) S. Russocki, S.K. Kuczyński, J. Willaume: Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej, Warszawa, Wiedza Powszechna, 1970, s. 46.
- (3) W. Lisowski: Sercu bliskie. Polskie symbole narodowe. Grób Nieznanego Żołnierza, Warszawa, WSiP, 1987, s. 14, 15.
- (4) S.K. Kuczyński: Orzeł Biały w Warszawie, Warszawa, Instytut Historii PAN, 1993, s. 10-20.
- (5) A. Znamierowski: Stworzony do chwały, Warszawa, Editions Spotkania, 1995, s. 89.
- (6) Orzeł Biały. Godło państwa polskiego, opr. M. Woźniakowa, Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 1995.
- (7) Dziennik Ustaw RP, č. 69 z 28. 8. 1919, poz. 416.
- (8) Dziennik Ustaw RP, č. 115 z 28. 12. 1927, poz. 980.
- (9) J. Rolicki: Edward Gierek, przerwana dekada, Warszawa, Polska Oficyna Wydawnicza BGW, 1990, s. 88.
- (10) Dziennik Ustaw PRL č. 47 z 31.12.1955, poz. 314.
- (11) Dziennik Ustaw PRL č. 7 z 11.3.1980, poz. 18.
- (12) Dziennik Ustaw RP č. 75 z 31.12.1989, poz. 444.
- (13) A. Ajnenkiel, T. Cegielski, S.K. Kuczyński, L. Pudłowski: Orzeł z koroną czy bez? (Stanowisko Polskiego Towarzystwa Historycznego i Polskiego Towarzystwa Heraldycznego w sprawie polskiego godła państwowego), „Polityka“, č. 8, 1989.
- (14) S.K. Kuczyński, op. cit., s. 45-46.
- (15) Dziennik Ustaw RP č. 10 z 22.2.1990, poz. 60.
- (16) Ačkoliv z heraldického hlediska by se vyobrazení bílého orla umístění na štítu mělo nazývat znamením, v polských zákonodárných aktech se mluví o „státním znaku“ (godło).
- (17) Orzeł Biały – 700 lat herbu Państwa Polskiego, red. S.K. Kuczyński, Warszawa, Arx Regia, 1995, s. 42.
- (18) Orzeł Biały. Herb Państwa Polskiego. Materiály vědeckého sympozia konaného ve dnech 27.-28. června 1995 na královském zámku ve Varšavě, vydané v redakci S.K. Kuczyńskiego vydavatelstvím DiG, 1996, s. 12-14.
- (19) S. Russocki a dr., op. cit., s. 155.
- (20) A. Chmiel: Barwa i chorągiew polska, Kraków, nákl. Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, 1919.
- (21) A. Znamierowski, op. cit., s. 214.
- (22) A. Znamierowski, op. cit., s. 208.
- (23) J. Szymański: Herb, chorągiew, flaga, pieczęć, hymn. Znaki Państwa, „Rzeczpospolita“ č. 213, 1990, s. III.

Poznámka překladatele:

Po konzultaci s heraldikem Jiřím Loudou používám při popisu polského znaku v souladu s heraldickými pravidly termín „stříbrný“, ačkoliv Poláci hovoří o „bílém“ barvě; v ostatních souvislostech používám termín „bílý“. Protože je čeština jediným evropským jazykem, který odlišuje orlici (jednohlavou) od orla (dvouhlavého), byl jsem tak často nucen původní výraz „*orzeł biały*“ překládat jako „*stříbrná orlice*“.

Z polštiny přeložil J. Martykán

Author summarizes the newest history of Polish state arms that is characterized by repeating of placement (1919-1955, 1989-) and removal of the royal crown above the eagle's head after renovation of Polish state in 1918 due to changes of its political orientation. Another trouble lays in the double design of the Polish state flag, in fact. According to recommendation of A. Znamierowski, only such a flag bearing the State arms should be furthermore indicated as the State flag while a plain white-red bicolour should be called National flag of Poland as responds to vexillological practice.

Petr Exner

PŘEHLED KRAJŮ, MĚST, OBCÍ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ, KTERÝM BYL UDĚLEN PRAPOR V LETECH 2002 (DOKONČENÍ) A 2003

Vzhledem k problémům s tiskem malých obrázků a také k rozsahu, který bylo nutno těmto vyobrazením věnovat ve dvou číslech ročníku 2003, rozhodla redakční rada otiskovat pouze výčet obcí, kterým byly symboly uděleny.

V poslední části článku věnované roku 2002 jsou uvedeny kraje, města, městské části a obce, kterým byl udělen prapor v roce 2002. Prapory byly uděleny rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. V roce 2002 bylo vydáno celkem šest rozhodnutí. Prvních dvou se týkaly předchozí části článku (byly uveřejněny ve *Vexilologii* č. 126 a č. 128), rozhodnutí č. 103/2002 se týkalo pouze obce Louňovice (PH), které byl udělen jenom znak. V r. 2003 bylo vydáno celkem pět rozhodnutí. Bylo jimi uděleno 396 znaků a 420 praporů 428 obcím a jednomu kraji (Jihomoravský kraj).

Seznam krajů (psány tučně velkými písmeny), měst (psána tučně), městských částí (psány kurzívou) a obcí, kterým byly uděleny prapory rozhodnutími č. 104/2002, 13/2002, 16/2002, 17/2003, 22/2003, 23/2003, 30/2003 a 31/2003, je uveden níže. Zlom v číslování v r. 2002 je způsoben volbami do Poslanecké sněmovny, od nichž jsou rozhodnutí předsedy PSPČR číslována znovu od jedničky.

Rozhodnutí č. 104 z 9.4.2002

ÚSTECKÝ KRAJ, Braníškov (BO), Bratrušov (SU), Brloh (CK), **Břeclav** (BV), Budišovice (OP), Čaková (BR), Červená Voda (UO), Čikov (TR), Damníkovo (UO), Dětkovice (VY), Dětrichov (SY), Dobronín (JI), Hazlov (CH), Heřmanova Huť (PS), **Holice** (PA), Horní Smržov (BL), Hradčany-Kobeřice (PV), Hradiště (PJ), Humburky (HK), Hůry (CB), Hýskov (BE), Chvalnov-Lísky (KM), Janov (SY), **Klimkovic** (NJ), Kochánky (MB), Kojatice (TR), Kostelany nad Moravou (UH), Kukle (SY), **Kynšperk nad Ohří** (SO), Ledčice (ME), Linhartice (SY), Ludíkov (BL), Lužany (JC), Lužec nad Vltavou (ME), Lužice (MO), **Lysice** (BL), Lysovice (VY), Malé Hradisko (PV), Milín (PB), Nedvědice (ZR), Němčice (KO), Nítkovice (KM), Nížkov (ZR), **Nová Role** (KV), Nové Dvory (ZR), Okrouhlice (HB), Olbramice (NJ), Orlovice (VY), Pěněčín (PV), Petrovice (BR), Podmoklany (HB), Polnička (ZR), Proboštov (TP), Radíč (PB), Rohatec (HO), Rozdrojovice (BO), Rozhraní (SY), Rudná (SY), **Rudolfovo** (CB), Růžena (JI), Salaš (UH), Sázava (UO), Sedloňov (RK), **Sezemice** (PA), Sivice (BO), Sklené nad Oslavou

(ZR), Sloupno (HK), Strančice (PH), Svatá Maří (PT), Syrovátka (HK), Syrovice (BO), **Štětí** (LT), Švábov (JI), Tatenice (UO), Třebelovice (TR), Valeč (TR), Vanovice (BL), Velenka (NB), Veletiny (UH), Velké Hostěrádky (BV), Vranovice (BV), Výkleky (PR), Zahájí (CB), Zástřizly (KM), Zbyslavice (NJ)

Rozhodnutí č. 13 ze 13.11.2002

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, Běhařovice (ZN), Benetice (TR), **Boskovice** (BL), Bousín (PV), Budětsko (PV), Čebfín (BO), Čechtín (TR), Čelechovice (PR), Čenkovice (UO), Hlohovec (BV), Horní Němčí (UH), Horní Podluží (DC), Hostějov (UH), Hoštejn (SU), Hrádek (ZN), Chřibská (DC), Jablonožany (BL), **Jemnice** (TR), Jeřice (JC), Ježov (HO), Josefov (HO), Kaliště (PE), Kladníky (PR), Klučov (TR), Krahulov (TR), Křižánky (ZR), Kunemil (HB), Mariánské Radčice (MO), Měrovice nad Hanou (PR), Mydlovary (CB), Niva (PV), Nový Malín (SU), Olomoučany (BL), *Opava – Suché Lazce, Opava - Vlašovičky*, Oselce (PJ), Podbřežice (VY), Polště (JH), *Praha - 2, Praha – Dolní Chabry, Praha – Libuš, Praha – Lipence, Praha – Přední Kopanina, Praha – Slivenec*, Přešovice (TR), Raková u Konice (PV), Rakůvka (PV), Slavíkov (HB), Staňkovice (LT), Staré Hamry (FM), Študlov (VS), Točnick (BE), Větrušice (PH), Vlčice (TU), Vraňany (ME), Vrbovec (ZN), Záhornice (NB), Záhovorovice (UH), Zbůch (PS)

Rozhodnutí č. 16 z 9.12.2002

Babice (OL), Barchov (HK), Bezděkov (PA), Bordovice (NJ), Božanov (NA), Braňany (MO), Brloh (PA), Břestek (UH), Bukovice (NA), Červená Lhota (TR), Česká Metuje (NA), Dolní Němčí (UH), Dolní Podluží (DC), Dolní Přím (HK), Dříteč (PA), Hněvčevy (HK), Horník Břečkov (ZN), Hradištko (PZ), Chlumětín (ZR), Chotěnov (SY), Chotěšov (LT), Chotutice (KO), Chřít (PS), Janov (RA), Ježkovice (VY), Jiřice u Moravských Budějovic (ZN), Kestřany (PI), Kobylnice (BO), Kokašice (TC), Kostomlaty nad Labem (NB), Kounov (RA), Krásněves (ZR), Krucemburk (HB), Kunětice (PA), Kunratice u Cvikova (CL), Litostrov (BO), Lubenec (LN), Lužná (RA), Malé Březno (MO), Morašice (CR), Moravský Žižkov (BV), Mříčná (SM), Nedašova Lhota (ZL), Nesuchyně (RA), Nezdenice (UH), Norberčany (BR), Nové Lublice (OP), Obora (BL), Odrava (CH), Otovice (KV), Panoší Újezd (RA), Podomí (VY), Prace (BO), Pravice (ZN), Přezletice (PH), Příchovice (PJ), Rokytnice nad Rokytinou (TR), Roudnice (HK), Semanín (UO), Senožaty (PE), Sirá (RO), Slatina nad Úpou (NA), Sobíšky (PR), Stará Lysá (NB), Staré Hutě (UH), Svatoslav (TR), Svijanský Újezd (LB), Šardice (HO), **Teplá** (KV), Tvrdonice (BV), Určice (PV), Velešovice (VY), Velký Karlov (ZN), Vrbice (NB), Vysoká Srbská (NA), Vysokov (NA), Žďárky (NA), Žernovík (NA)

Rozhodnutí č. 17 z 18.3.2003

Bačice (TR), Bílsko (ST), Borotice (PB), Bořitov (BL), Božice (ZN), Bukovka (PA), Cerhenice (KO), Černousy (LI), Červená Hora (NA), Česká Rybná (UO), Dolní Roveň (PA), Dolní Věstonice (BV), Domoraz (KT), Doubice (DC), Drevníky (PB), Dýšina (PS), Habrovany (UL), Horní Habartice (DC), Horní Řasnice (LI), Hrušky (BV), Chomutice (JC), Chudčice (BO), Jalubí (UH), Javůrek (BO), Jestřebí (SU), Jiřetín pod Jedlovou (DC), Josefov (SO), Josefův Důl (MB), Kobylá nad Vidnavou (JE), Kosice (HK), Kovalovice (BO), Královice (KD), Křečovice (BN), Kurdějov (BV), Labská Stráň (DC), **Lázně Bělohrad** (JC), Lázně Libverda (LI), Lesůňky (TR), Libotenice (LT), Lubná (SY), Machov (NA), Makov (SY), Martínkovice (NA), Mysločovice (ZL), Nový Poddvorov

(HO), Otovice (NA), Patokryje (MO), Podolí (BO), Podolí (VS), Polerady (PH), Ropice (FM), Ruprechtov (VY), Sedliště (SY), Skalsko (MB), Sobčice (JC), Sobotovice (BO), Sojovice (MB), Starý Jičín (NJ), Stříbrná (SO), Střítež (FM), Střížovice (KM), Sudoměřice u Bechyně (TA), Svijany (LI), Svinaře (BE), Těchlovice (DC), Těšetice (OL), **Trhové Sviny** (CB), Trpísty (TA), **Týnec nad Sázavou** (BN), Újezd u Rosic (BO), Vážany (BL), Velenice (CL), Velká Losenice (ZR), Věteřov (HO), Vlčí Habřina (PA), Vráž (BE), Vrbová Lhota (KO), Záchlumí (UO), Želetava (TR)

Rozhodnutí č. 22 ze 13.5.2003

Adršpach (NA), Bělušice (MO), Beňov (PR), Blazice (KM), Blešno (HK), Bohdalec (ZR), Bohuslavice nad Vlčí (ZL), Bohuslávky (PR), Boleboř (CV), Borušov (SY), Brod nad Tichou (TA), Bykoš (BE), Cebiv (TA), Časy (PA), České Libchavy (UO), Dětrichov (LI), Dřevčice (PH), Heřmánkovice (NA), Hlína (BO), Horní Branná (SM), Horní Pěna (JH), Hošťka (TA), Hůrky (RO), Charvatce (MB), Chlum (RO), Chodský Újezd (TA), Chudeřice (HK), **Chvaletice** (PA), Chvalčovice (OP), **Kelč** (VS), Kovanice (NB), Kralice na Hané (PV), Kruh (SM), Křenovice (PR), Ktová (SM), Lesnice (SU), Libníkovice (HK), **Libochovice** (LT), Lípa (HB), Líšnice (MO), **Lom** (MO), Lovčice (HO), Lukavec u Hořic (JC), Luštěnice (MB), Melč (OP), Měšice (PH), Milínov (PJ), **Nechanice** (HK), Nová Hradečná (OL), Nové Hrady (CR), Nupaky (PH), Ovesné Kladruby (CH), Písečné (JH), Počepice (PB), Popovice (BO), Převýšov (HK), Příšovice (LI), Radíkovice (HK), Rozhovice (CR), Rozvadov (TA), Rusín (BR), Sedlec (BV), Sloupno (HB), Sluhy (PH), Stonařov (JI), Stráž (TA), Svatý Jiří (UO), Škvořetice (ST), Šumvald (OL), Třebířichy (CR), Třtice (RA), Úhřetická Lhota (PA), Újezd u Svatého Kříže (RO), Vepřová (ZR), Vyšehoří (SU), Zadní Zhořec (ZR), Zálezlice (ME), Zbytiny (PT), Zvíkovské Podhradí (PI)

Rozhodnutí č. 23 z 18.6.2003

Bašť (PH), Bělov (KM), Benátky (SY), Bezděz (CL), *Brno - Kohoutovice*, Brodek u Prostějova (PV), Březno (CV), Březová (KV), Budětice (KT), Bukovina u Čisté (SM), Černá (ZR), Divec (HK), Dobřenice (HK), Dolní Chvatliny (KO), Dolní Řasnice (LI), Háj u Duchcova (TP), Havlovice (TU), Heřmánky (NJ), Hodějice (VY), Hrabětice (ZN), Hrádek (UO), Hvozdec (CB), Chotiměř (LT), Jamné (JI), Jasenice (TR), Jedlová (SY), Jevišovka (BV), Kluky (PI), Kojice (PA), Kožlí (HB), Kublov (BE), Liboš (OL), Lužec nad Cidlinou (HK), Malšovice (DC), Mělnické Vtelně (ME), Merklín (KV), Milčice (NB), Mrákotín (JI), **Nová Včelnice** (JH), Oborná (BR), Olešník (CB), Oskava (SU), Pertoltice (LI), Pertoltice pod Ralskem (CL), Petrohrad (LN), Petrovice (UL), Písečná (FM), Plavsko (JH), Podmokly (KT), Polešovice (UH), Potštejn (RK), *Praha – 3*, Pravonín (BN), Proseč pod Ještědem (LI), Prušánky (HO), Přestavky (LT), Radostov (HK), Rohoznice (PA), Rosička (ZR), Sebranice (SY), Seninka (VS), Slepotice (PA), Srubec (CB), Stašov (BE), Střelské Hoštice (ST), Svěmyslice (PH), Tachlovice (PZ), Telecí (SY), Tlučná (PS), Troubelice (OL), Třebovice (UO), Třebušín (LT), Veselá (ZL), Vidov (CB), Vítězná (TU), Vrážné (SY), Vrbičany (LT), Vrdy (KH), Vysoké Pole (ZL), Zborov (SU), Zbuzany (PZ), Zderaz (CR), Žeravice (HO), Žitenice (LT)

Rozhodnutí č. 30 ze 7.10.2003

Alojzov (PV), Bernardov (KH), Bohuslavice (PV), Bolehošť (RK), Bořice (CR), Bouzov (OL), Branov (RA), Bruzovice (FM), Bukovina nad Labem (PA), Býchory (KO), Církvice

(KO), Císařov (PR), Čáslavice (TR), Deštnice (LN), Dolní Dobrouč (UO), **Frydlant nad Ostravicí** (FM), Heršpice (VY), Hlavenec (MB), Hrabůvka (PR), Hrobce (LT), Hředle (RA), Huštěnovice (UH), Chvatěruby (ME), Jabkenice (MB), Jesenec (PV), Kanice (BO), Kelníky (ZL), Koberovy (JN), Kostelec (TA), Kostice (BV), Kroučová (RA), Kryry (LN), Křimov (CV), Křtěnov (BL), Labuty (HO), Lobodice (PR), Lučice (HB), Lukovany (BO), Malá Úpa (TU), Mileč (PJ), Milovice (BV), Miřetice (CR), Míškovice (KM), Mladějovice (OL), Mnetěš (LT), Myslejovice (PV), **Náchod** (NA), Níhov (ZR), Olšany (VY), Ondratice (PV), Opolany (NB), Osov (BE), Otmarov (BO), Pazderna (FM), Petruvka (ZL), Pístina (JH), Podhradí (ZL), Podolanka (PH), Pohoří (RK), Radčice (TA), Roudno (BR), Řetová (UO), Sedlice (PE), Sedlice (ST), Seloutky (PV), Semechnice (RK), Skaštice (KM), Slatina (SY), Smolné Pece (KV), Stará Paka (JC), Stará Voda (CH), Staré Těchanovice (OP), Svatoslav (BO), Svätý Jan pod Skalou (BE), Tuchlovice (KD), **Uhlířské Janovice** (KH), Uhřice (HO), Újezd (ZR), Valšov (BR), Vejvanov (RO), Velim (KO), Velká Buková (RA), Velký Třebešov (NA), Vendolí (SY), Vítějeves (SY), Vlachovice (ZR), Vrbice (KV), **Vrchlabí** (TU), Vřeskovice (KT), Všechnovice (BO), Zalesany (KO), Zbečno (RA), Zdíby (PH), Žabovřesky nad Ohří (LT), Žeraviny (HO)

Rozhodnutí č. 31 z 25.11.2003

JIHOMORAVSKÝ KRAJ, Babice nad Svitavou (BO), **Bečov nad Teplou** (KV), Běštín (BE), Bílovice (UH), Branice (PI), Brníčko (SU), Buková (PV), Bystřička (VS), Cotklytle (UO), Crhov (BL), Drozdov (SU), Dub (PT), **Františkovy Lázně** (CH), Halenkov (VS), Hamr na Jezeře (CL), Hejtmánkovice (NA), Hlušovice (OL), Horka I (KH), Horní Heřmanice (UO), Horní Pohled' (HB), Hrdibořice (PV), Hvězdovice (BN), Jenišovice (CR), Jestřebí (NA), Kleneč (LT), Krásná (CH), Kubova Huť (PT), Lhota (ZL), Lhoty pod Libčany (HK), Libřice (HK), Liptaň (BR), Lukavice (CR), Luže (CR), Matějov (ZR), Miletín (JC), Nesvačilka (BO), **Nová Bystřice** (JH), Nová Ves u Chotěboře (HB), Novosedly (BV), Nový Dvůr (NB), Odrovce (BO), Olšany (SU), Ostopovice (BO), Pavlov (ZR), Pavlovice u Kojetína (PV), Pernink (KV), Plchov (KD), Podůlšany (PA), **Polná** (JI), Prasklice (KM), Pravčice (KM), Předín (TR), Předměřice nad Jizerou (MB), Příbice (BV), Radslavice (VY), Ruda nad Moravou (SU), Rybník (UO), Rybníky (ZN), Řeřichy (RA), **Sadská** (NB), Slup (ZN), Sokoleč (NB), Staré Ždánice (PA), Suchdol (PV), Syřenov (SM), Šelešovice (KM), Šindelová (SO), Štěchov (BL), Tehov (PH), Tetčice (BO), Tis (HB), Tlustice (BE), Truskovice (ST), Úhřetice (CR), Únehle (TA), Václavy (RA), Vestec (PZ), Vladislav (TR), Vyskytná (PE), Zálesí (ZN), Zhoř (TA), Žabonosy (KO)

Poznámka redakce:

Oficiální popis všech zde uvedených praporů, jejich kresba i barevné vyobrazení, jakož i další údaje o jejich přijetí jsou publikovány ve „Vexilologickém lexikonu“, který každoročně vydává autor tohoto článku ve svém Středisku vexilologických informací v Hradci Králové. V minulém roce bylo publikováno číslo věnované roku 2002, v průběhu letošního roku bude vydáno pokračování lexikonu s prapory přijatými v r. 2003. Zájemci o tato i starší čísla lexikonu se o ně mohou přihlásit na autorově adrese uvedené na konci tohoto čísla *Vexilologie*.

NOVÉ VLAJKY

PUTRADŽAJA (PUTRAJAYA)

V Malajsijské federaci došlo k dílčí změně územně správního uspořádání. Z části státu Selangor bylo k 1. únoru 2001 vyčleněno území pojmenované Putradžaja (Putrajaya), které se stalo novým federálním teritoriem. Důvodem této změny je vybudování nového hlavního města Malajsie místo dosavadního Kuala Lumpur. Nová územní jednotka zavedla současně se svým ustavením i vlastní vlajku, kterou tvoří tři svislé pruhy v poměru 1:2:1, modrý, žlutý a modrý, s malajsijským státním znakem uprostřed. Poměr stran nové vlajky je pravděpodobně 1:2. Znak Putradžaja (Putrajaya) zatím nemá, na oficiálních webovských stránkách se uvádí moderní neheraldické logo znázorňující tři stylizované mrakodrapy, modrý, žlutý a červený (všechny s jednou stěnou šedou), částečně obklopené překrývajícími se zelenými kruhovými plochami. Pod budovami je trojice oblouků, zelený, šedý a modrý. V dolní části loga je v oblouku šedým písmem jméno PUTRAJAYA.



pf

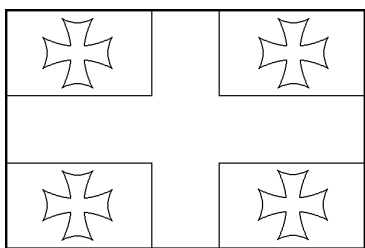
GRUZIE

„Sametová revoluce“ v gruzínském podání, která ve dnech 3.-23.11.2003 svrhla režim prezidenta Ševardnadzeho a vyvrcholila 4.1.2004 volbou vůdce opozice Michaila Saakašviliho jeho nástupcem, proběhla pod bílými prapory s pěti červenými křížmi, symboly opozičního Národního hnutí. To si je v r. 2001 vybralo za svůj symbol a nyní prosadilo i jako restaurovaný symbol gruzínského státu.

Poté, co v r. 1999 gruzínský parlament na nátlak většiny obyvatelstva a patriarchátu gruzínské ortodoxní církve hlasoval o změně státní vlajky Gruzínské republiky, která měla vést k návratu oblíbeného „praporu pěti křížů“, rozhodl E. Ševardnadze o vytvoření heraldické komise, jejímž úkolem bylo s odvoláním na studium této otázky přijetí staronového symbolu zabránit. Až jeho loňský pád nakonec umožnil „hlas lidu“ vyslyšet a starý historický symbol země, který si mezitím populisticky přivlastnil Saakašvili, prohlásit za státní vlajku Gruzínské republiky. Dne 14.1.2004 přijal parlament téměř jednohlasně (147:1) a ve zkráceném řízení zákon o nové státní vlajce, která byla krátce poté, co byla stažena vlajka dosavadní, vztyčena ve 20,00 hodin místního času na budově parlamentu. Oficiálně byla takto nad parlament vztyčena až 25.1.2004 při inauguraci nového prezidenta Saakašviliho, který problematice nové státní vlajky Gruzie věnoval i svůj první prezidentský dekret.

Bílý prapor s červeným středovým křížem a čtyřmi červenými tlapatými křížky v jím vytvořených obdélníkových polích je ve světové vexilologické literatuře poprvé zmiňován anonymním františkánským mnichem v jeho populární „Libro de Conoscimiento de Todos los Reynos e tierras e Señorias que son per el mundo e Señalas e

Armas“ (recenzi na její reprint jsme otiskli v r. 2003) z poloviny 14. století (publikován r. 1375). Před tím měl být používán gruzínskými králi prapor jednodušší – bílý s červeným středovým křížem – známý dnes jako svatojiřský (1). Podle znalce vexilologické historie Gruzie Giorgiho Gabeskirií (2), odvolávajícího se na historika Kldiašviliho, se po rozšíření křesťanství až po arabskou invazi do Gruzie používalo královského praporu ve stylu *labara* zavěšeného na žerď zakončenou rozšířeným křížem v kruhu, který je dodnes znám jako tzv. *kříž Bolnisi*, zvaný podle známého chrámu, k jehož výzdobě byl použit. Před tím, než mladý král Vachtang Gorgasali zahájil vojenské tažení do Osetie na severním Kavkazu, nařídil, aby v čele jeho armády byl nesen bílý prapor na žerdi zakončené



GRUZIE (§ 14.01.2004) 100:147
R/W

rozšířeným křížem v kruhu. Jeho prapor, zvaný po něm *gorgasaliani*, měl podle výkladu historika Saby Orbelianiho vyjadřovat čisté úmysly nositele v tomto rozhodujícím momentu jeho života. Poté, co se začátkem 8. století Gruzie dostala do područí Arabů a tak začala směřovat ke svému sjednocení, stal se *gorgasaliani* symbolem boje za suverenitu všech Gruzínců. Sjednocení země a jejího osvobození bylo dosaženo až za vlády krále Bagrata III. (975-1014), podle kterého se dřívější prapor státu Kartli a nyní i symbol celé Gruzie nazýval

bagratoanuri; v období sjednocování země se začal objevoval i v různých místních rukopisech. Za vlády Davida IV. Budovatele (1089-1125) z dynastie Bagrationovců navázala Gruzie úzké styky s křížáky, na jejichž výpravách se začala tato významná zakavkazská mocnost také podílet. Po svém vítězství v bitvě u Didgori, kdy byl zván „Mesiášem“ a „Sluncem křesťanství“, přidal David IV. na svůj bílý prapor červený středový kříž sv. Jiří, protože křížáci, křesťané a podle nich všichni Evropané začali zvat jeho vlast zemí Jiřího, Georgií. Sv. Jiří byl od 10. století patronem země a jeho obraz se po celý středověk objevoval na vojenských i církevních praporech a dalších symbolech. Královský prapor, zvaný případně *davitiani*, se v obrácených barvách (W/R) stal podle arménského historika ze 13. století Stephanoze Orbelianiho i praporem jeho vlasti, porobené gruzínským králem, kterému tak měla prokazovat úctu. Davidův prapor nedoznal změny až do 14. století, kdy byl za vlády Giorgiho Nádherného (1314-1348) doplněn čtyřmi menšími kříži, po jednom uprostřed každé čtvrtiny listu. Kldiašvili připisuje toto „polepšení“ praporu králově zásluze o návrat Jeruzaléma do křesťanských rukou a s tím souvisejícímu odkazu na kříž jeruzalémský. Podle jiných pramenů (3) je obdobná vlajka s křížky v podobě kříže templářského spojena už s královnou Tamarou, pravnučkou krále Davida Zakladatele, která vládla Gruzii v letech 1184-1213 a byla prohlášena za svatou. Takto zmíněný gruzínský prapor se pak objevil jak v rukopisu františkánského mnicha (který ho začal sepisovat údajně v l. 1345-1350), tak i na italských a španělských mapách ze stejného období (4). Např. na mapě italských bratrů Francesca a Domenica Pizzigianiových z Benátek je město Tbilisi zpodobněno jako pevnost se třemi věžemi a nad nimi vlaje bílá vlajka s pěti červenými kříži.

Davitiani byl symbolem Gruzie až do jejího rozpadu r. 1424 pod vlivem vpádu Mongolů a následných bojů Osmanské říše s Persií o vliv nad tímto prostorem. Tehdy byla země rozdrobena do řady feudálních království, o jejichž praporech jsme ve *Vexilologii* již psali (5). Tmavočervená (karmelová) barva praporu království Kartli se pak stala základem

nové vlajky Gruzie v letech 1918-1921, poté co se zbavila 117 let trvajících ruského protektorátu, resp. po 14.11.1990, kdy se po odchodu ze SSSR země vrátila k ústavě z předkomunistického období.

I když zákon ze 14.1.2004 o symbolice nově přijatého praporu patrně vůbec nehovoří, jeho propagátoři mu přisuzují symboliku vítězství, a to nejen listopadového převratu, ale i gruzínského národa v jeho pohnuté historii. Hlava místní autokefální církve katolikos Ilja II. navíc připomíná jeho symboliku náboženskou, a to jako symbolu křesťanského, připomínajícího svými pěti kříži pět ran Kristových při jeho ukřižování. „Když Gruzínci kdysi přijali tento prapor“, mělo to podle katolika znamenat, „že Gruzii čeká obrození a povýšení“ (6).

Jak 21.1.2004 sdělil gruzínský velvyslanec v Moskvě, v jeho vlasti se také začala pracovat na zavedení nového státního znaku a hymny země. -jm-

1) Brendan I. Korner, What's With Georgia's Flag? One of them isn't in the encyclopedia. Uveřejněno na <http://slate.msn.com/id/2091667> dne 25.11.2003.

2) Giorgi Gabeskiria, Where a Georgian comes to. Uveřejněno na webové stránce státní knihovny http://www.nplg.gov.ge/ic/library_e/gabeskiria/12.htm.

3) Georgia: Feudal states, FOTW, <http://flagspot.net/flags/ge-feud.html>

4) <http://www.vik-lomancov.narod.ru/gruzia/index.html>

5) Michail N. Vadbolskij, Symbolika gruzínských praporů, *Vexilologie* č. 22, s. 304.

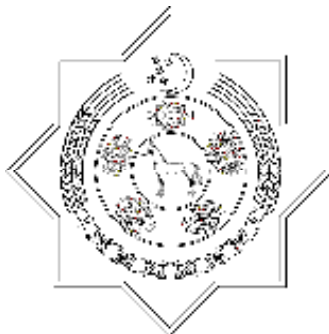
6) <http://www.newsinfo.ru> ze 17.1.2004.

Za poskytnuté informace děkujeme našemu ruskému spolupracovníkovi M.V.Revnicevovi.

NOVÉ ZNAKY

TURKMENISTÁN

Dne 15. srpna 2003 přijal turkmenský Madžlís jednomyslně „Zákon o státním znaku Turkmenistánu“, kterým se mění tvar znaku z kruhového na osmičípou hvězdu, vzniklou ze dvou překrývajících se čtverců. Znak v sobě spojuje starobylý kulturní odkaz následníků velkého chána turkmenského národa Oghuze a Velkých Seldžuků, kteří vytvořili mohutnou říši a významně se zasloužili o rozvoj lidstva. Článek 2 zákona, který kromě popisu upravuje i použití státního znaku, stanoví, že státním znakem je *zelený osmiúhelník se zlatožlutým okrajem, do něhož jsou vepsány dva kruhy světle modré a červené barvy. Kruhy jsou lemovány zlatožlutým proužkem stejné šíře. Na zeleném podkladu osmiúhelníka jsou kolem červeného mezikruží umístěny hlavní prvky národního bohatství a státní symboliky: dole je to sedm (bílých) otevřených tobolek bavlníku se zelenými lístky, uprostřed po dvou zlatožlutých pšeničných klasech z každé strany a nahoře bílý půlměsíc s pěti pěticípými hvězdami. Na červeném mezikruží o šířce rovnající se polovině průměru světle modrého kruhu je po směru hodinových ručiček umístěno 5*



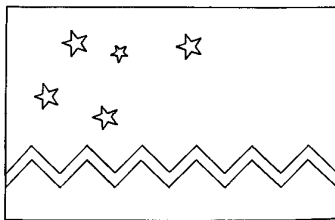
základních kobercových „gjolů“ (vzorů) – *achalteke, salyr, ersary, čovdur, jomut* – které symbolizují přátelství a jednotu turkmenského lidu. Ve světě modrém kruhu se nachází *Janardag* – achaltekinský kůň prvního a doživotního prezidenta nezávislého a neutrálního Turkmenistánu *Saparmurata Turkmenbaših*o, *pýcha Turkmenů*, *zosobnění klasické ukázky unikátního achaltekinského plemene*. Když předkládal parlamentu tento návrh, zdůraznil turkmenský prezident *Saparmurat Nijazov*, že tvar osmicípé hvězdy byl pro nový znak vybrán proto, že je odedávna Turkmeny považován za symbol hojnosti, míru a pokoje. Prezidentův výklad doplnil specialista společnosti „*Turkmenkover*“ *Adžal Bajrijev*, který připomíná, že s tímto obrazcem se setkáváme již na sumerských pečeti a amuletech, starých cca 4800 let, a že svá umělecká díla jím zdobili obyvatelé Babylonu, Asýrie, Indie, Persie, Číny a dalších východních zemí. Osmicípá hvězda je ústředním motivem turkmenských koberců a objevovala se i na praporech velkého turkmenského předka *chána Oghuze* a také mnoha vládců Velkých Seldžuků – *bejů Togrula, Čagry* a dalších – jejichž říše se rozkládala na území dnešního Turkmenistánu. Vyobrazení hvězdy *čarchy pelek* – kola osudu jako znamení úspěchu, záchrany a obrany – sjednocuje pestrost ornamentálních kompozic turkmenských koberců a vnáší do nich dynamiku. Dva čtverce se společným středem symbolizují nekonečnost a obnovující se celistvost tohoto světa. V tomto znamení je prý skryta hluboká filozofie dvou začátků – života a jeho pokračování po smrti, jejich střídání a vzájemná spojitost, která odkazuje nikoliv na jejich soupeření, ale na vzájemné doplňování a na nepřetržitý přechod jednoho v druhého. Zákon vstoupil v platnost 16.8.2003 publikováním v novinách „*Nejtralnyj Turkmenistan*“.

<http://www.turkmenistan.ru/index.html>

M.V. Revnivcev

MAGALLANES A CHILSKÁ ANTARKTIDA

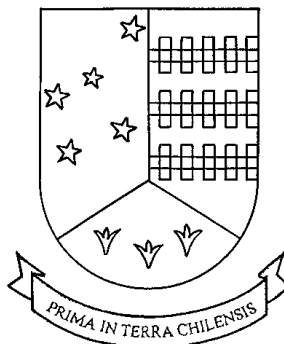
XII. región Chilské republiky zvaný Magallanes y Antártica chilena sestává ze dvou částí, z části Magallanes na jihoamerickém kontinentu a z oblasti Chilské Antarktidy (sektor mezi 53° a 90° západní délky). Jeho hlavním městem je Punta Arenas. Vlajka a



znak této oblasti byly zavedeny 5. dubna 1997, když byly uveřejněny ve Sbírce zákonů. Oblastní rada však přijala tyto symboly již 12. září 1996.

Nejvyšším představitelem oblasti je oblastní intendant.

Vlajku oblasti tvoří list o poměru stran 2:3, který je identický s poměrem stran státní vlajky Chilské republiky. List vlajky je vodorovně rozdělen pilovitou bílou lištou. V horním modrém poli se nachází celkem pět pěticípých hvězd (4 velké a jedna menší) uspořádaných do podoby souhvězdí Jižního kříže. Dolní pole je žlutěokrové. Žlutě okrová barva je typická a charakteristická pro stepní vegetaci a symbolizuje půdu a bohatství, jakož i nerostné zdroje země. Bílá pilovitá lišta symbolizuje sněh na horizontu a antarktická pohoří.



Znak je tvořen španělským štítem, rozděleným vidlicí na tři pole. Horní pravé je nebesky modré se souhvězdím Jižního kříže – celkem 5 pěticípých hvězd – 4 větší a jedna menší barvy bílé, což je odkaz na symboliku jižního domácího obyvatelstva. Levé horní pole je stříbrné a červeně šachované (celkem má 45 červených čtverečků). Představuje znak portugalského objevitele Fernanda de Magalhãese (španělsky Magellana), který dal regionu jméno. Dolní pole je žlutě okrové barvy se třemi bílými rostlinkami. Barva vyjadřuje význam stepní země a hospodářský vývoj regionu spolu s jeho významem historickým. Pod štítem je bílá stuha s heslem PRIMA IN TERRA CHILENSIS v černé barvě. Nápis vyjadřuje geografickou a historickou prioritu tohoto regionu.

Zdroje: Oficiální materiály regionu včetně popisu, vysvětlení symboliky a barevného
RK
vyobrazení

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Jerzy Wrona: Analiza elementów geograficznych i ich symboliki na flagach oraz w herbach państw współczesnego świata, Kraków (Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej) 2002. Náklad 520 výtisků, 332 stran, cena neuvedena. ISBN 83-7252-151-4.

Jen zřídka se můžeme setkat s tím, že vexilologická tematika se stává předmětem habilitační práce. K tomu došlo v Krakově, kde kniha polského člena našeho klubu J. Wrony byla vydána jako 156. habilitační rozprava krakovské Ekonomické akademie. Práce se týká státní vexilologie a heraldiky (s akcentem na vexilologii) a je rozdělena na šest kapitol: 1. Věda o státních vlajkách a znacích, 2. Nástin historie vzniku státních vlajek a znaků, 3. Vlajka a znak – hlavní symboly státní nezávislosti, 4. Vexilologická charakteristika státních vlajek, 5. Analýza geografických prvků a jejich symboliky na vlajkách současných států, 6. Analýza geografických prvků a jejich symboliky na znacích vybraných států světa. Dílo tedy představuje hutnou a zasvěceně zpracovanou učebnici vexilologie. Opírá se o bohaté dokladovanou literaturu, mj. i českou, a citují se české vexilologické stránky. Samozřejmě obsáhle připomíná i vexilologii polskou. Velmi cenné jsou připojené tabelární přehledy. K nim patří horizontální i vertikální přehledy změn vlajek 14 vybraných států světa (str. 57), chronologie vzniku vlajek vybraných 31 států (58), typologie vlajek (67-69), poměrové hodnoty rozměrů vlajek (75), barevná skladba vlajek (80), vývoj počtu hvězd na vlajce USA (107-108), počty zeměpisných námětů na státních vlajkách (175), symbolika jednotlivých barev na vlajkách vybraných států světa (294-298). Najdeme zde i tři mapy – Afriku s vyznačením států, které užívají na vlajkách panafrické barvy (85), souostroví Tuvalu se srovnáním rozložení hvězd na tuvalské vlajce (99) a Kambodžu s lokalizací Angkoru (170). Dále je tu množství černobílých perovek vlajek a znaků jednotlivých států a v barevné příloze je 40 státních znaků (také velký znak České republiky). Zajímavé jsou i vývojové řady vlajek Makedonie (51), Dominiky (54), Burundi (55), Komor (56), Velké Británie (72) a Běloruska (117), znaků Filipín (216) a Etiopie (224) nebo tvarů hvězd na vlajkách (70). Podívejme se ještě, jak se do Wronovy knihy promítla česká vexilologická literatura. V seznamu použitých publikací je uveden Brožek, Klimeš a Mucha 7x, Česák a Fojtík 4x, Martykán a Tenora 3x, Exner, Hlinka, Liščák, Louda, Svoboda a Šubrt 2x, Šíma 1x. V indexu citovanosti má Mucha 20 zmínek.

Publikace J. Wrony výborně zpřístupňuje studovanou problematiku a lze ji vřele doporučit i českým vexilologům. Im

R. Jelínek - J. Tomeš: První fotbalový atlas světa. Praha: INFOKART, 2001. 200 s. ISBN 80-902832-0-9 Cena CZK 250,-

V září 2001 se mi dostala do rukou výše uvedená publikace, mezi jejímiž autory najdeme i jméno člena našeho klubu R. Jelínka. Úvod tvoří tematické mapy celého světa zachycující světovou historii fotbalu v globálu. Ve druhé části je kartograficky znázorněna historie všech fotbalových mistrovství národních týmů (mistrovství světa, Evropy, Asie, Afriky, Americký pohár, klubové světové soutěže apod.), včetně účasti na letních olympijských hrách. Z vexilologického hlediska je nejvýznamnější třetí část, věnovaná regionálním mapám a přehledům všech zemí hrajících světový fotbal a sdružených v rámci UEFA, FIFA a v různých národních svazech. U jednotlivých map jsou uvedeny zákresy oddílů a informace o vývoji fotbalu v jednotlivých zemích a zajímavosti o klubech i hráčích z dané oblasti. Pokud nejde o rozsáhlejší oblast, je uvedena barevná vlajka daného státu, příp. národního svazu daného území. V případě území, kde je více států, jsou vlajky a emblémy těchto států seřazeny abecedně v příloze na konci oddílu. Čtvrtou část knihy tvoří rejstřík s přehledem vítězů domácích soutěží v abecedním pořadí zemí a rejstřík klubů, měst a zemí, v nichž uvedené kluby působí.

Jak jsem již naznačil, z vexilologického pohledu jsou nejzajímavější kresby vlajek a znaků federací a asociací. Ty jsou provedeny barevně a v přesném poměru stran, dostatečně velké a až na malé výjimky bez větších chyb. Vyobrazeny jsou např. i vlajky Alandských ostrovů, Americké Samoy, Falkland (zde ještě na bílém terči), Gibraltar (bílo-červená městská vlajka), Guadeloupu (vlajka hnutí podobná vlajce Surinamu), Kajmanských ostrovů (na bílém terči), Libanonu (s hnědým kmenem cedru), Nové Kaledonie (vlajka Kanaky), Martiniku (modrá s křížem a hady), Seychel (z r. 1996), Tuvalu („staronová“ vlajka), Wallisu a Futuny (s menšími trojúhelníky tvořícími kříž). V případě vlajky Bosny a Hercegoviny je nakreslena vlajka z r. 1998; Kongo (býv. Belgické Kongo) je znázorněno „staronovou“ vlajkou. U Afghánistánu je vyobrazena vlajka z r. 1992 s vodorovnými pruhy zeleným, bílým a černým a žlutým znakem uprostřed, u Palestiny je jen černobílý emblém národního svazu a v textu je poznámka, že ligu a pohár hraje země v rámci klubů Jordánska na území pásma Gazy a západního břehu Jordánu. Uvedeny jsou též vlajky Makedonie z r. 1995, Běloruska z r. 1995, Turkmenistánu v podobě z r. 1997 (s olivovými ratolestmi pod kobercovými vzory). U modré a zelené jsou rozlišeny i různé odstíny. Pro zájemce o emblémy fotbalových klubů světa jsou na předsádce a v závěru knihy uvedeny barevné kresby nejznámějších fotbalových klubů světa, rozdělených podle zemí v celkovém počtu 192 klubů.

Jak zájemcům o vexilologii, tak i o sportovní fotbalovou historii lze tuto publikaci doporučit (společně s Josefem „Pepou“ Bicanem) coby netradiční a unikátní dílo.

J. Žofka

Whitney Smith: Flag lore of all nations. Brookfield, Conn., USA (The Millbrook Press) 2001, 112 s., cena váz. 33 USD. ISBN 0-7613-1753-8

Slovo „lore“ znamená podle Osičkova slovníku „naučení, moudrost, vědomosti“, a tak je zřejmé, že Smithova knížka podává jen základní informace o vlajkách. Popisuje vlajky

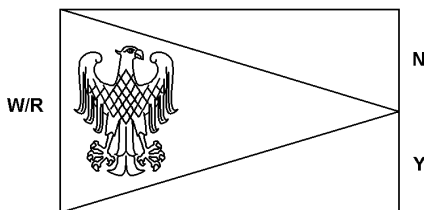
všech 192 nezávislých států světa existujících v době jejího vydání (včetně Tajvanu). Závislá území obsažena nejsou. Publikace je deklarována pro mládež, čemuž odpovídá její rozsah (půl stránky o 8-15 řádcích pro jednu vlajku) i způsob podání, ale text je solidní a up to date: je ještě uvedena i nová vlajka Bahrajnu ze 14. 2. 2002, ale podoba vlajky Turkmenistánu nerespektuje prezidentský dekret z 3.3.2000. Vyobrazené vlajky mají správný poměr stran (ale Eritrea 1:2 a Rwanda 6:13) se zachováním barevných odstínů, standardní je délka vlajky (5,3 cm). Preferují se podoby vlajek státních se znakem (i u Polska). Zlato a stříbro nahrazují barvy žlutá a bílá, až na znak na vlajce Rovnickové Guineje, kde je štít erbu v bílém pruhu pokryt šedým rastroem. Je připojena výslovnost názvů zemí (v angličtině) a Smithova vexilologická mřížka. Publikace je dobrým průvodcem po státní vexilologii i pro informované zájemce. Její druhé vydání vyšlo v brožované podobě v roce 2003. Im

RŮZNÉ

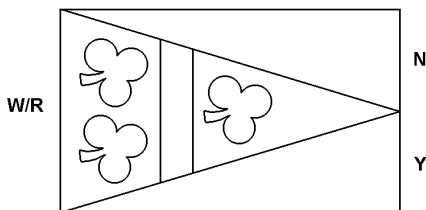
NĚMEČTÍ VEXILOLOGOVÉ SNĚMOVALI

Ve dnech 12.-13.10.2002 se v historické Postupimi sešlo 22 německých a tři zahraniční vexilologové (kromě autora těchto řádků i Mark Sensen z Nizozemska a Roman Klimeš) na každoročním, již XI. setkání německých vexilologů. Ve stylovém babelberském hotelu „Lili Marleen“, kde byla ubytována většina účastníků, setkání zahájil v sobotu odpoledne Jörg Karaschewski, který uvedl první přednášku Marcuse Schmögera o vlajkách politických stran v Německu. Již tradičně zajímavé vystoupení jednoho z mladších německých badatelů, doplněné bohatou dokumentací, vystřídala přednáška Petra Exnera „Krajské symboly v ČR“, kterou za nepřítomného autora prezentoval J. Martykán. Odpolední program byl vystřídán seminářem o vytvoření databanky německých vexilologických pramenů, který moderoval J. Karaschewski a v němž mě svými vystoupeními zaujali především kolegové Staack, Rabbow a Herzog. Pokročilě, ale stále slunečně odpoledne pokračovalo prohlídkou zahrad paláce Sanssouci a samotného města Postupimi. Sobotní část setkání byla ukončena společnou večeří v Klášterním sklípku, jejíž přátelská atmosféra byla oživena ukázkou řady látkových vlajek a praporů včetně vlajky setkání, kterou již tradičně navrhl Jürgen Rimann. Kromě německých barev využil i kresby orlice ze znaku města.

Zatímco první den byl studený, ale slunečný, v neděli se pokusila převzít vládu nad městem Paní Zima – sněžilo od samého rána! My jsem však seděli ve vytopené jednací místnosti hotelu a vyslechli bohatě komentovanou přednášku Romana Klimeše o symbolech Protektorátu Čechy a Morava, jakož i vystoupení Erwina Günthera o vexilologických novinkách z Braniborska od r. 1997, kdy tam prováděl rozsáhlý výzkum. Klaus Günther měl příspěvek na téma symbolů Spojených provincií Střední Ameriky, Středoamerické federace a Velké republiky Střední Amerika, existujících v této oblasti v 19. století. O vlajkách jachtařských klubů v Berlíně a okolí referoval Gunnar Staack. Výroční členská schůze Německé vexilologické společnosti se nesla tentokrát v duchu



příprav kandidatury německých přátel organizovat mezinárodní kongres v r. 2007. Gerd Vehres, pověřený koordinací těchto činností, referoval o problémech se získávání sponzorů; jím přednesené informace o podmínkách účasti na XX. ICV ve Stockholmu (účastnický poplatek 500,- EUR) však vyvolaly znovu diskusi o koncepci kongresu, která by umožnila účast méně movitých a mladých vexilologů. Definitivní rozhodnutí o kandidatuře Berlína přijalo na jaře mimořádné jednání výboru DGF, které následně diskutovalo XII. setkání německých vexilologů, jež se sešlo ve dnech 11. a 12. 10. 2003 ve středoněmeckém Kasselu. -jm-



Tam se také konala výroční schůze členů DGF (Deutsche Gesellschaft für Flaggenkunde), samozřejmě pod vlajkou navrženou speciálně k tomuto účelu. Základní podoba vlajky je tradiční jak poměry (3:5), tak velikostí (1,5 x 2,5 m) a ztvárněním. List se skládá ze tří trojúhelníků v německých barvách. Červený trojúhelník (terminologicky

správně hrot šíp) je vyzdoben prvky převzatými ze znaku hesenského města Kasselu - bílým břevnem a třemi bílými trojlístky. Autorem návrhu je Jürgen Rimann.

Účast nebyla zrovna valná: 19 řádných členů, 3 manželky a předseda FIAV Michel Lupant jako čestný host. I průběh měl tradičně pevnou strukturu. První den byl věnován přednáškám a zprávám. Erwin Günther připravil další brožuru nazvanou tentokrát "Znaky a vlajky ve Slezsku, v jeho okresech a okresních městech, díl I. Dolní Slezsko". Svazek vydaný vlastním nákladem o neobvyklém rozsahu 196 stran s mnoha ilustracemi, z toho 6 stran barevných, komentoval autor volně na základě barevných stránek projektovaných z počítače na čelní stěnu. Je to skutečně zážitek se zaposlouchat do jeho výkladů. Vzhledem k dané oblasti se dovolával jak českých, tak i německých a polských pramenů.

Zprávu o stockholmském kongresu podal předseda spolku, Andreas Herzfeld. Nejzajímavějším bodem programu bylo projednávání příprav na 22. mezinárodní vexilologický kongres v roce 2007, který se má konat v Berlíně podle rozhodnutí plenárního zasedání FIAV ve Stockholmu. Příprav se s velkým elánem ujal Gerd Vehres. Vzhledem k tomu, že se kongres bude konat až za čtyři roky, šlo hlavně o zásadní návrhy, o podrobnostech nebylo možno ještě hovořit. Uvažuje se o době konání od 6. do 10. srpna 2007. Místem konání bude Německé historické muzeum (Deutsches Historisches Museum) na třídě Unter den Linden. Atrakcí budou nejen muzejní sbírky vlajek a praporů, ale i nová přístavba postavená na návrh čínskoamerického architekta I. M. Peie. Je více než pravděpodobné, že kongres bude veden nejen v angličtině, nýbrž i v němčině. O dalších jazycích se neuvazuje. Plánuje se celodenní výlet do Postupimi. O poplatcích bylo možno hovořit pouze orientačně, na stanovení pevných cen je ještě příliš brzo. Marcus Schmöger referoval o desetiletém úspěšném trvání FOTW, Dieter Linder o zcela přepracovaných webových stránkách společnosti www.flaggenkunde.de (viz též *Vexilologie* č. 128, s. 2426). Doporučuji občasnou návštěvu.

Společná večere shromáždila přítomné u tří stolů. O zábavu bylo náležitě postaráno, např. když Michel Lupant, Jörg Karaschewski, Falko Schmidt nebo Gunnar Staack ukazovali skutečné vlajky ze všech koutů světa a náhodou přítomní hosté přímo zírali, co všechno na

světě existuje. Návrhy na vlajku berlínského kongresu podávané při pivě byly jak vážně, tak i nevážně myšlené.

V neděli jsme vyslechli dvě přednášky - o hesenských komunálních vlajkách od Klause Günthera a o vlajkách s říšskou orlicí z konce 19. století od Jörga Karaschewského. Posledním bodem programu byla výroční schůze, na které bylo zvolen nový výbor s rozšířeným počtem členů. Příští výroční schůze se bude konat pravděpodobně v Jeně třetí zářijový víkend 2004, tedy týden po našem plzeňském kongresu. Škoda, že nezbyl čas na prohlídku takových kasselských turistických zajímavostí, jako je horský park a zámek Wilhelmshöhe. jt

PRAŽSKÝ PRAPOR NA IZRAELSKÉ ZNÁMCE

Jak informoval zpravodaj Bohemika Námětové sekce Svazu českých filatelistů č. 209, poštovní správa státu Izrael vydala 24. června 2003 sérii známek věnovanou historickému vývoji izraelské státní vlajky. Na známce hodnoty 1,90 NIS (nový izraelský šekel) je vyobrazen s textem PRAGUE 15th CENTURY prapor pražské židovské obce, na němž byla údajně poprvé vexilologicky použita hvězda Davidova (resp. pečeť Šalamounova). V komentáři Bohemiky z pera L. Brendla se uvádí, že jde o prapor vyvěšený na Staronové synagoze u příležitosti korunovace Vladislava Jagellonského na krále uherského. JČ

JIŘÍ TENORA PĚTASEDMDESÁTILETÝ

Dne 19. března 2004 oslaví ing. Jiří Tenora své pětasedmdesáté narozeniny. Před pěti lety, kdy jste mohli ve *Vexilologii* č. 111, s. 2103 číst o jeho sedmdesátileté cestě životem, chystal se právě na svou „životní“ cestu kolem světa. A protože je vexilolog, šlo o cestu vexilologickou, začínající na mezinárodním vexilologickém kongresu v kanadské Victorii. Spolu s prezidentem FIAV Michele Lupantem pak po cestě přes Havajské ostrovy, Fidži, Samou, Nový Zéland, Austrálii, Bali, Brunej, Malajsii, Singapur, Srí Lanku a Spojené arabské emiráty dorazili zpět do Evropy. Pestré vlajky Tichomoří, nepřeberné množství vlajek v brunejském muzeu, známé i neznámé vlajky v jižní Asii a na Blízkém východě byly odměnou za namáhavou pětítýdenní cestu.

Díky svým jazykovým znalostem informuje ve svém zpravodaji *Das Flaggenkabinett informiert* ... své západoevropské kolegy o nových znacích a vlajkách především z území bývalého SSSR. Za posledních pět let stačil připravit jedenapadesát čísel. Přispívá také do našeho zpravodaje zajímavými články a fundovanými recenzemi. Jeho příspěvky slycháváme na výročních schůzích Vexilologického klubu. Přednesl i několik přednášek na českém vexilologickém kongresu v Ústí a jistě jej uslyšíme i letos na podzim na kongresu v Plzni.

Přejeme našemu kolegovi ještě mnoho čínorodých vexilologických let a za pět let bude mou milou povinností napsat další článek o „pozdějším životě vexilologa“ ☺.

Ing. Petr Exner

JUBILEA

V letošním roce oslaví svá významná životní jubilea tito členové Vexilologického klubu: Richard Štěpanovský 25.2. – 60 let, ing. Jiří Tenora 19.3. – 75 let, ing. Richard Wotke

19.4. – 60 let, ing. Lubor Mojdl 23.4. – 60 let, ing. Zdeněk Mužík 4.5. – 75 let, ing. Petr Hlaváček 8.7. – 65 let a Jiří Novotný 29.8. – 80 let. Jubilantům srdečně blahopřejeme!

Výbor Vexilologického klubu

3. ČESKÝ NÁRODNÍ VEXILOLOGICKÝ KONGRES V PLZNI

Ve dnech 10.-12.9.2004 se v Plzni koná 3. ČNVK, jehož program bude vedle odborných vystoupení a VČS VK tvořit i společná návštěva výstavy unikátních vexilologických publikací v SVK a exkurze v místním pivovaru. O podrobnostech kongresu, jehož náklady jsou kryty kongresovým poplatkem ve výši okolo 750,- Kč, s výjimkou dopravy a zajištěného ubytování na univerzitní koleji, které hradí účastníci individuálně, byli všichni členové klubu informováni již loni. Zájemci o účast, včetně těch, kteří se přihlásili předběžně již v r. 2003, necht' se **do 31.5.2004** závazně přihlásí písemně na adresu klubu nebo elektronicky přímo u organizátora (cernyk@up.mpsv.cz) a příp. uvedou téma a rozsah svého referátu v odborné části kongresu. Zálohu ve výši Kč 500,- poukažte složenkou typu „C“ ve stejném termínu na adresu Karel Černý, Kralovická 8, 323 31 Plzeň; nepřihlásí-li se zájemci o účast do 31.5.2004, nemůže výbor rezervovat ubytování. Pokyn k úhradě doplatku kongresového poplatku a další informace obdrží individuálně později spolu s *Vexilologií* č. 133. Výbor

The 3rd Czech National Congress of Vexillology will be held in the town of Plzeň (Pilsen) on September 10-12, 2004. Except of many interesting papers and the Annual meeting of the Vexillological Club, an exhibition of unique vexillological publications in the Regional Research Library and an excursion to the famous Pilsen Urquell Brewery are planed. Those interested in participation are asked to contact us on the Club's address before May 31, 2004. Board

Autoři hlavních článků:

Dr. Jerzy Wrona (wronaj@ae.krakow.pl), Jeczmanowskiego 34/106, 30-836 Kraków, Polsko

Ing. Petr Exner (petr.exner@uhk.cz), Havlíčkova 294, 500 02 Hradec Králové

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) – the journal of the Vexillological Club, CZ-130 00 Prague 3, Pod lipami 58, The Czech Republic. Editor-in-chief Aleš Brožek. Editorial Board A. Brožek, J. Eichler, P. Exner, P. Fojtík, J. Hubka, J. Martykán, L. Mucha, Z. Svoboda and J. Tenora. Artwork Petr Exner, Pavel Fojtík, Roman Klimeš, Viktor Lomancov and Jerzy Wrona. English translations Jaroslav Martykán.

February 2004

No. 131

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj Vexilologického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, mgr. J. Eichler, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc., dr. Z. Svoboda a ing. J. Tenora. Výtvarně spolupracoval ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, R. Klimeš, V. Lomancov a dr. J. Wrona. Anglické překlady ing. Jaroslav Martykán.

Únor 2004

č. 131

OBSAH:

NEJNOVĚJŠÍ DĚJINY POLSKÉHO ZNAKU A VLAJKY 2471

PŘEHLED KRAJŮ, MĚST, OBCÍ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ, KTERÝM BYL
UDĚLEN PRAPOR V LETECH 2002 (DOKONČENÍ) A 2003 2477

NOVÉ VLAJKY 2481

Putradžaja (Putrajaya) 2481

Gruzie 2481

NOVÉ ZNAKY 2483

Turkmenistán 2483

Magallanes a Chilská Antarktida 2484

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA 2485

RŮZNÉ 2487

Němečtí vexilologové sněmovali 2487

Pražský prapor na izraelské známce 2489

Jiří Tenora pětasedmdesátiletý 2489

Jubilea 2489

3. český národní vexilologický kongres v Plzni 2490

CONTENTS:

THE NEWEST HISTORY OF POLISH STATE ARMS AND FLAG 2471

THE LIST OF REGIONS, TOWNS, MUNICIPALITIES, AND TOWN PARTS
WHICH OBTAINED THE FLAG IN 2002 AND 2003 2477

NEW FLAGS 2481

Putrajaya 2481

Georgia 2481

NEW ARMS 2483

Turkmenistan 2483

Magallanes y Antártica chilena 2484

BOOK REVIEWS 2485

VARIA 2487

The report from two meetings of German vexillologists 2487

Prague banner on an Israeli stamp 2489

Jiří Tenora is 75 2489

The 3rd Czech National Congress of Vexillology in Plzeň 2490

ISSN 1211-2615